



บทที่ 1

บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ของประเทศ เพราะการศึกษาช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งทาง กายภาพและทางสังคม ทั้งยังสามารถปรับสภาพแวดล้อมให้ เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของ มนุษย์ได้ด้วย การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชาตินั้น รัฐบาลได้กำหนดแผนการศึกษา แห่งชาติขึ้น เมื่อ พุทธศักราช 2520 เพื่อใช้เป็นแม่บทของการจัดการศึกษาทุกระดับของชาติ โดย กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ "การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกับตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้าง เสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคมโดย เน้นการศึกษา เพื่อ สร้าง เสริมความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคงและความผาสุกร่วมกันในสังคมไทย เป็นประการ สำคัญ..." (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 10)

เนื่องจากระบบการศึกษาในปัจจุบันมุ่ง เน้นให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข และบำเพ็ญตนให้เป็นพลเมืองที่มีประโยชน์ต่อสังคมตลอดชีวิต โรงเรียนจึงต้อง มีบทบาทในการพัฒนาสังคมด้วย โรงเรียนมิได้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ หรือเพื่อให้เด็กเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิชาการด้านต่างๆ เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เท่านั้น แต่โรงเรียนในปัจจุบันจะต้องช่วยให้ผู้ได้รับการศึกษามีพัฒนาการทุกด้านอันจะช่วยให้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข สามารถปรับปรุงตนเองให้ เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในเวลาเดียวกันก็สามารถ ปรับปรุงสังคมให้ เจริญก้าวหน้าด้วย การศึกษาของไทยในปัจจุบันจึงมีบทบาทในการพัฒนาบุคคลและ สังคมควบคู่กันไป โดย เน้นคุณภาพของมนุษย์ในด้านความเจริญทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มุ่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และบุคคลให้มีความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน และสำนึกใน ความเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติในโลก ให้ เป็นบุคคลที่มีความรัก ความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม

และเป็นไทย และสามารถดำรงรักษาไว้ให้ชุมชนรุ่นหลังได้มีความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นพลเมืองดีมีศีลธรรม มีศรัทธาในศาสนา รู้จักหน้าที่และสิทธิในฐานะพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดังที่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้ระบุวัตถุประสงค์ทั่วไปของการพัฒนาการศึกษาไว้ว่า "เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความคิด คุณธรรม พละนาถย์ที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2529 : 25)

เพื่อคอบลนองแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2521 และได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนไว้ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 1-3)

1. เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาทั่วไป อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพตามความสามารถและความสนใจ และเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนให้จบในตัวเองได้หรือเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและ เปิดโอกาสให้ เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางวิชาสามัญและวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล
3. เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นทางด้านอาชีพการจ้ดสอน จึงจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้และทักษะ จากแหล่งวิทยาการ และสถานประกอบการต่าง ๆ ได้"

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้โดยจัดให้มีการเรียนการสอน 5 กลุ่มวิชาคือ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาการทำงานและอาชีพ และ กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพทั้ง 5 กลุ่มวิชา  
แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วิชาสามัญและวิชาอาชีพ กลุ่มวิชาที่จัดว่าเป็นวิชาสามัญได้แก่ ภาษา  
วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และพัฒนาบุคลิกภาพ ส่วนวิชาอาชีพได้แก่ กลุ่มวิชาการทำงาน  
และอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อให้หลักสูตรมีการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ มีสติปัญญาและความสามารถ  
ตลอดจนมีพื้นฐานทางด้านอาชีพ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเลือกได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคลด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 2) จึงได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา  
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดและดำเนินการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของ  
ตนเอง
2. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบ วิธีการ  
และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกทุกคน มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตน  
และหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และกติกายของสังคม  
รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนส่งเสริมสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรม  
ในสังคม
5. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี และเสียสละ  
เพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการ และเหตุผล
6. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการดำรง  
ชีวิตทั้งส่วนตัวและครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม
7. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักส่งเสริมการสาธารณสุข  
ของชุมชน
8. เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อ  
สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

9. เพื่อปลูกฝังให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้และ เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ

10. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จะเห็นได้ว่า ในบรรดารายวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาชั้น กลุ่มวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่สามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้มากที่สุดในการพัฒนา ผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยส่วนรวม โดยเน้นการฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตลอดจนประพฤติตนเป็นพลเมือง ที่มีคุณธรรมและเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของชาติ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2520 : 63) ได้กำหนด จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เพื่อให้มีความรักชาติ มีความสามัคคีในชาติ มีความเสียสละ เพื่อส่วนรวมมีความ ซาบซึ้งในผลงานอันดีเด่นของคนไทย รู้จักธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราช และรู้จักรักษาแบบอย่าง วัฒนธรรมประเพณีอัน เป็นเอกลักษณ์ที่ดงามของชาติ
3. เพื่อเสริมสร้างให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมประจำใจและมีคุณสมบัติ ต่าง ๆ อันพึงประสงค์ของสังคมไทย
4. เพื่อเสริมสร้างให้มีความรู้และความเข้าใจพื้นฐานในการพัฒนาสร้างสรรค์และ แก้ปัญหาในด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยอาศัยคุณธรรมและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยสำคัญ
5. เพื่อเสริมสร้างบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่าง สมาชิกในครอบครัว ในชุมชน ในประเทศและในประชาคมของโลก
6. เพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน ตลอดจนเห็นคุณค่ามีความ รับผิดชอบ รวมทั้งให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึง ผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการเปลี่ยนแปลง  
เพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (2525 : 1) โดย  
ให้ยกเลิกจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษา ข้อ 3 เดิม และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"เพื่อเสริมสร้างให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีศีลธรรม คุณธรรมประจำใจ และ  
มีคุณสมบัติต่าง ๆ อันพึงประสงค์ของสังคมไทย"

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์  
เป็นประมุข และเป็นองค์ศาสนูปถัมภกของศาสนาต่าง ๆ ที่ประชาชนชาวไทยมีสิทธิเลือกนับถือได้  
โดยเสรี นอกจากพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว ศาสนาอื่นที่สำคัญและประชาชนนับถือ  
ส่วนมาก ได้แก่ ศาสนาอิสลาม และคริสต์ศาสนา รัฐบาลไทยได้มีนโยบายที่จะจัดการศึกษาให้  
แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงโดยไม่รังเกียจเพียงจันท์ผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ  
ดำเนินงานโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับลัทธิประเพณีของศาสนานั้น ๆ สำหรับ  
การจัดการศึกษาให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาอิสลามนั้น ดำเนินการโดย  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งได้จัดโครงสร้างของหลักสูตรสำหรับโรงเรียนเอกชน  
สอนศาสนาอิสลาม ภาคใต้ จัดการเรียนการสอนเป็น 2 ลักษณะดังนี้ (ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2528 : 1)

ลักษณะที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้สอน  
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป

ลักษณะที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สำหรับ  
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเปลี่ยนแปลงและ  
เพิ่มเติมรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

โครงสร้างหลักสูตรทั้งสอง มีกลุ่มวิชาที่เรียนเหมือนกันแต่แตกต่างในรายวิชา  
กลุ่มวิชาที่มีรายวิชาแตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศึกษาและกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ  
เนื่องจากมีรายวิชาทดแทนและวิชาเสริมสำหรับนักเรียนอิสลามโดยเฉพาะกลุ่มวิชาสังคมศึกษาให้

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียนวิชาบังคับสังคมศึกษาซึ่งมีรายวิชาเหมือนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป 4 คาบ อีก 1 คาบ สำหรับหลักสูตรลักษณะที่ 1 ให้เรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ส่วนหลักสูตรลักษณะที่ 2 ให้สอนรายวิชาพระพุทธศาสนาและให้เรียนวิชาเสริมสังคมศึกษาซึ่งเป็นวิชาในหลักสูตรศาสนาอิสลามแทน

ยิ่งกว่านั้นยังปรากฏว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการสอนหลายประการ เพราะครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ที่สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่ได้รับการเตรียมตัวเป็นพิเศษโดยตรง โรงเรียนส่วนใหญ่จึงมักเชิญครูที่สอนศาสนาโดยตรงให้เป็นผู้รับผิดชอบในการสอนวิชาเสริมสังคมศึกษาซึ่งเป็นวิชาในหลักสูตรศาสนาอิสลาม จากการสัมภาษณ์นักวิชาการโรงเรียนเอกชนประจำเขตการศึกษา 2 และครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 และศึกษานิเทศน์สายสังคมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้พบว่า ครูมีความเห็นตรงกันว่า ในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันนี้ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาเท่าที่ควร และนักเรียนส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนวิชาสังคมศึกษาในด้านที่จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ผลงานวิจัยของ เปรมจิต บุตรสีทา (2523 : 102-115) เรื่อง "การสอนภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2" ได้พบว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิชาภาษาไทยน้อย เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทย ครูจึงไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการนิเทศและติดตามผล งานวิจัยนี้ยังได้พบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอีกหลายประการ เช่น ครูมีจำนวนชั่วโมงสอนมากเกินไป และครูยังต้องทำหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น งานธุรการ เป็นต้น รวมทั้งครูขาดกำลังใจและความรู้ในเรื่องวิธีสอนภาษาไทยแก่ผู้พูดภาษามลายู ส่วนผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ นั้น มีความรู้เกี่ยวกับการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยต่ำ ขาดความสนใจในการเรียน มาเรียนไม่สม่ำเสมอ และมีอุปกรณ์การเรียนไม่พร้อม ซึ่งทำให้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็ปรากฏผลในทางองเดียวกันคือ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2528 ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย เช่น คะแนนเฉลี่ยทั่วประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ 32.08 แต่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล มีคะแนนเฉลี่ยดังต่อไปนี้ คือ 25.75, 24.22, 23.08 และ 27.62 ตามลำดับ (ดูภาคผนวก ง)

ผู้วิจัยเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ได้พบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในกลุ่มนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมักจะให้ความสนใจต่อวิชาสังคมศึกษาน้อยและมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา อยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามตามการรับรู้ของครู เพื่อจะได้แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช 2521 ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในด้านต่าง ๆ 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. การใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน
2. ครูผู้สอน
3. นักเรียน
4. การใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน

#### ขอบเขตของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรของการวิจัยนี้ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัด คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และจังหวัดสงขลาที่เปิดสอนหลักสูตรภาคศาสนา และหลักสูตรวิชาสามัญ

### ข้อตกลงเบื้องต้น

คำตอบของครูสังคมนตรีศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยถือว่าเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้

### ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ครูผู้สอนวิชาสังคมนตรีศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจนำผลของการวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิคการสอนวิชาสังคมนตรีศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และหน่วยศึกษานิเทศก์ อาจนำผลจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณาปรับปรุง และส่งเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมนตรีศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในการสอน
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนองค์การและสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ อาจนำผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียนและประมวลการสอน ให้บรรลุตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ
4. นักการศึกษาทั่วไปอาจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

### คำจำกัดความ

ปัญหาการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของครูในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมนตรีศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน นักเรียนและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน



วิชาสังคมศึกษา หมายถึง รายวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา  
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521  
ได้แก่ ส 101 ส 102 ส 203 ส 204 ส 305 และ ส 306

การรับรู้ หมายถึง ความคิดเห็น ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อการเรียนการสอน  
วิชาสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัย

ครูสังคมศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรวิชาสามัญ  
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง ปอเนาะ ซึ่งจดทะเบียนโดยถูกต้องและ  
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรภาคศาสนา และหลักสูตร  
วิชาสามัญ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ  
จังหวัดสงขลา

ศูนย์วิทยพัชรากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย